

muliere, factum sub lege. In ea natura dicitur esse subjectus, in qua sub lege ex muliere nascitur generatus. Si quid sane illam divinis reperiantur eloquiis, ^a quia Christi personam Patri subjectiorem efficiant, non naturam deitatis evacuat, sed verum hominem deitatis deitati subjectum affirmet. Igitur ubi Deo Patri Deus Filius æqualis ostenditur, de thesauris sacrae legis velut florum capita delecta collegimus, et sub uno congesta exhaurientes æterni regis dona porreximus: Dicit enim filius Patri: *Omnia mea tua sunt*; et rursus evangelista: *Æqualem se, inquit, faciens Deo omni virtute*; et, *Ego et Pater unum sumus.* Et in consequentibus: *Ut sint in nobis unum, sicut et ego et tu unum sumus*; et: *Non credidisti quia ego in Patre, et Pater in me est? Pater meus operatur, et ego operor*; atque: *Sicut Pater creavit mortuos, et vivificat; ita et Filius quos vult vivificat*; et: *Qui me vidit, vidit et Patrem*; et: *Qui me edidit, edidit et Patrem meum*; et: *Clarifica Filium tuum, ut et Filius tuus clarificet te*; et: *Ego clarificavi super terram, et manifestavi nomen tuum hominibus.* Jam ut omnis conquiescat cavillationis intentio, hanc sententiam Joannis prævisam accedant, et defendant in isto modo sacratissima verba narrantem: *In princi-*

pio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. Conticescant ergo dementium potentiosi sermonis linguæ sententiam ferre, quæ anhelantes conantur Filium a Patris substantia separare. De Spiritu sancto, qui cum Patre et Filio in unitate virtutis æqualis vivit et regnat, talem infelicem et omni fonte lacrymarum plangendi opinantur sensibus opinionem, oblatrare cæcati, quatenus prosecutione funera, impia, sauciati dementia, a Patre Filioque dissociant, et non Deum (quod dici nefas est), sed creaturam, sceleratis vocibus personant. Sacra tamen auctoritas eloquiis opulenta divinis, Spiritum sanctum esse Deum et Creatorem cum Patre et Filio, clarissimis his affatibus demonstravit: *Verbo, inquit, Domini cæli firmati sunt et spiritu oris ejus omnis virtus eorum.* Rursus, qui supra pulchra per eloquia intimavit: *Emitte Spiritum tuum, et creabuntur, et innovabis faciem terræ.* Rex ille cunctis prudentior, et propheta: *Ipse, inquit, creavit ea per Spiritum sanctum.* Patientissimus pœnæ ultra omnes homines Job: *Divinus, ait, Spiritus qui creavit me.* Bellatrix namque Judith: *Tibi, inquit, servit omnis creatura, qui dixisti, et facta sunt; misisti Spiritum tuum, et creata sunt.*

^a Falta, *algo.*

SISEBUTI,

GOTHORUM REGIS,

VITA ET PASSIO S. DESIDERII.

(Florez, *España Sagrada*, t. VII.)

1. Pro imitatione præsentium, pro ædificatione hominum futurorum, pro sanctis exercendis studiis antecedentium temporum, vitam sancti martyris scribere Desiderii disposui, quæque nostræ cognitioni illius fama innotuit, sicco magis stylo, quam verbis ornato faleratis innotui, quæ adesse nobis flagitans Dominum adfuturum, qui faciendis virtutibus ei nec immerite contulit potestatem, torporem mentis ac linguæ nostræ discutiens, ad enarrandum gestorum ordinem indignis nobis conferat facultatem.

2. Hic vir, de stirpe claro Romanis a parentibus ortus, ab ipsis cunabulis Deo sacratus, nobilissimam satis traherat prosapiam. Qui cum annos quo fas est deceri contigisset legitimos, traditur ad studia ^a litterarum. Nec multa morula concretescente sensus si vigore, jam doctus transcendens, plenissime grammaticæ docatus, divinas auctoritates mira celeritate retinendo explicuit: fuit enim capacitate strenuus, recordatione memoriosus, ingenio animi acerrimus, loquacitate clarissimus, et quod his omnibus majus est, in omni sua actione compunctus; esurienti, juxta Evangelium, victum, sitiienti obtulit potum,

^a Tol., *studium.*

^b Tol., *larguida.*

præbuit infirmo carceratoque solatium, peregrino hospitium, nudo vestivit amictum. Non illum cunctis inimica elatio virtutibus extulit, non languida ^b temulentia sauciavit, non ciborum nimia præsumptio oneravit, non vorax libido corripit, non fallax mendositas demutavit, non cupiditas nocitura persuasit, cumque talibus divino favore virtutibus polleret, et mætas temporum pubertatis elapsus juveniles annos, non desideria caperet, fama bonum opinione crescente, sparsit et opera luminis a vero lumine condonata, multis in regionibus coruscavit, multarum denique urbium pro beneficiis populis capiendis eum sibimet episcopi sanctum poposcerint ^c; qui reluctans tanti mysterii, ut se habet humilitas, imparem fore, indignum se fatebatur.

3. Tandem non [tam] voluntarium, quam impulsu multis precibus exoptatum pontificem Ecclesie Viennensis promeruit: quam susceptam, prædicatione cautissima removit ab ira litigiosum, a mendositate fallacem, a rapacitate cupidum, a flagitiis libi inosum, temulentiam sobrietate edomuit, voracitatem abstinentia superavit, discordiam charita-

^c Et Ms., *poposcrit.*

lis manere vicit, superbiam humilitate sincera compescuit, incertissimum vigilantia a torpore excussit, edocuit in elemosynis esse largiores, gratificos, in oratione compunctos, in amicitia flexos, in rebus iudicandis sollicitos, in omni semper actione discretos. Sed hæc omnia exemplo magis quam verbis edocuit, sciens Dominum adfuturum, non tam eloquia quæsiturum quam opera.

4. Ista dum Christo concedente geruntur, adversus conversis et conversus aversis inventor et amicus mortis ingemuit, atque contra militem Christi omni genere septus telorum, seipsum pugnaturus invexit. Nihil sane calliditas adversantis prævaluit, nihil viram Dei calamitosa nequitia docuit, quem gratia Redemptoris specialibus armis armavit. Tandem Spiritus nequam quemdam pestiferæ mentis hominem virus vipereo sauciavit et concinationes criminum in ejus visceribus pocula venenata transfudit, quatenus os nefandum quod malignis sensibus auxit, athletam Domini æque mens^a infamaret, persuasit quosdam in suo nomine comparere, et adversus famulum Salvatoris talia fraudis documenta fraudator aptavit, regnante simul scilicet Theodorico, totius hominem stultitiæ dignum et faultricem pessimarum artium, malis amicissimum, B. unigildem; quamdam^b pariter matronam conveniunt, quæ erat prosapiæ nobilis, sed mente deformis, justa vocabulo, turpis in acto, decus in nomine, sed decus magis in opere, bonis indigna, nimirum de malis onusta, a veritate externa, a crimine nunquam discreta: quæ instructa in concilio quæta est a beatissimo vix stuprum Desiderio esse sibi quondam illatum, in tantibus cunctis talibus in robis fore Dei servum implicitum, criminatione sed objecta commentitia adversus eum fore pensabant. Sed presidentes sententiam contra insontem, juxta pridem machinationes aptatas, ausu temerario mala sanam dederunt, quem statim homines punituri ab honore privatum, exsilio ad monasterium insula religarunt; cuius abjectio fuit summa felicitas, contumelia præspicua sanctitas, degradatio æterna felicitas. Subrogatur ei pseudo-sacerdos, Domnolus quidem nomine, servus quidem diaboli, et quantum vir Dei crescebat virtutibus copiosus, e contra actibus ille fœdabatur nefandis.

5. In eo sane monasterio, cum beatam vitam beatus degeret martyr, stipem mente flagitans pauper advenit, cuius ora ingenita silentia clausuram et articulata vocis officium perpetua taciturnitas obcebat. Quem Pater omnipotens precem sui militis non omittebat, munere simul et idoneum eloquio fecit. Hoc nempe quod gestum est, opinione vulgata, fama bonum tacere non potuit, sed magis universa perlustrans ad multorum notitiam duxit; unde factum est spe recuperandæ salutis ad eum multitudo languentium curreret, nec defuerunt beneficia Domini ad sanandum pro quibus Dei famulus Salvatorem exoratus est Dominum. Sufficienter, ut opinor,

^a Desde virus está el latin viciado.

^b El Ms., quædam.

A de gratia sanitarum sermo generalis emicuit; sed ne concinnis oratio de nimia brevitate januam præscrutantis observando recludat, specialiter quædam quæcunque potui continuatione huic operi prænotandum studui. Quidam veteres semper obfuscati tenebris, tempus obtinebant nocturnum, et sine lumine vultum, quos miles dominicus, horrido tenebrarum velamine segregato, ad cupitum fulgidum lumen per Dei gratiam orans revocavit.

Ubi tres leprosi a sancto Desiderio curantur.

6. Post talia, ægritudinis suæ tres morbo oppressi leprosi medendi ad eum gratia convenerunt, quorum corpora albo deformis invaserat, et vulneratiæ atricum artus infelicium obsidebant; eratque fetor intolerabilis, et qualitas verticosa faciei nimis abundeque horribilis: eviscerabat humor luridus totamque pene cæsariem et contagia purulenta, amputatis pilis, turpiter radicibus traxit. Quas laborantium Dei servus morbidas passiones removit, et salutem propriam sanos hilaresque restituit. Ista Domino solita pietate præstante, auribus Theoderici rumor populi pariterque Brunigildi inseruit, Dei famulum opulentis virtutibus sublimatum, et munere potestatis omnigenæ donum ei curationis magis esse contradictum. Statim trepidi maximoque timore percussi, præscrutantes ante rei negotia quæerunt, quatenus aut honor debitus redderetur spulso, vel permansio relegationis adderetur frustra damnato; cumque callida pervestigatio totius mysterii causam ægre requireret, inventorem magicæ artis nefandi consilii, qui dudum Christi militem visus est condemnasse, ultio divina nec immerito condigna corripuit, de cuius detestabili exitu calamo pingente continuata narratione notavi. Hæc pestilentiosa persona ac infeliciter memoranda, multis vitis criminibusque tenebatur obnoxia: proprium illi tamen inter nefanda scelera cupiditas opum, et criminatio fuit, quæ res ad necandum monstruosam opprobrium plebem maximam excitavit; nam quodam in tempore dum factoris aspectibus sui Theoderici adstaret, tumultuari interitu manu Burbandionum decipitur, et frustratim cadaver trucidatum passim cruentumque relinquitur. Tali modo vitam animamque simul miser horrificam perdidit, et infernalibus claustris seipsum periturus ultroneus miscuit. * Quid de illam injuste justam et juste dicam injustam, quem taliter cruentus ut vere propriam possessionem arripuit. Tempore eodem quo jam memoratus condigne est interemptus, condigne spiritus malignus invasit. Omnesque copias falsitatum quas dudum aptaverat, a domicilio rur us idem vernulo funesto nimis exegit, cuius exactiva professio isto modo prolata est: cognosco crimen Dei contra famulum machinatum, cognosco causam, cognosco magis sentiens et debitam pœnam. Hæc ultor omnipotens inventrici Brunigildi respondeat, has pœnas restituat vindex, ac tormentorum dextera passiones conferat ultrix, cuius persuasio me ad in-

* Lo que se sigue está muy barbaro y viciado.

teritum funea traxit, motus exsecrandum ad mortem, promissio ad nullam perituram ^a salutem. At ubi finem loquendi dedit, cunctam suffocatumque cunctorum artifex vitiorum peremit, secumque semper arsuram ultricibus conflagrantibus flammis invexit; audientibus de mortibus præfatorum, Brunigildis simulque Theodoricus, expavit.

7. Opinantes divino talia iudicio fieri vehementius terruerunt, ac ne compari animadversionis sententia multarentur, dissimulata pietate præcipiunt ut vit Dei qui frustra fuerat, de ordine pontificali remotus, ad suam rursus accederet regendam Ecclesiam exoptatus. Qui dum postulata minus anhueret, sese permansurum ubi relegatus fuerat solidaret, iterum iterumque oblati precibus poposcerunt suam illis præsentiam non negare, et concinnationes suarum ^B lætitudinum animo clementi laxare. Pietas quippe sincera sincerum pectus emoluit, ac benevolentia copiosa viam ^b Dei famulo regradanti aperuit. At ubi vultibus infelicitum idem Beatissimus patuit, provoluti ejus ad vestigia corruunt, sibique eum propitium ^C nitentur efficere quem fraudolenta dudum relegarant damnatione, atque expiatio tanti piaculi a noxa redderet alienos, quos funesta contagio criminibus fore lecti implicitos. Ille autem facinus perpetratum animo clementi laxavit, et juxta sententiam Domini culpas debentium non retinuit, sed omisit. Subinde cum maximo commœtu, Domnulo infeliciter pulso, Ecclesia suum Viennensis exultans gubernatorem suscepit. Gaudebant medicum quod reperisset ægrotus, solatium quod invenisset ^C oppressus, alimentum quod jam teneret egenus. Quid multa? reddita sunt a Domino Ecclesiæ Viennensi copiosa suffragia; nam calamitatum penurias et crebras pestilentis clades insolentesque totius urbis procellas sancti viri præsentia, Domino miserante, suspendit, quas indubie, remoto pastore, causa ejus absentis pressit.

8. Tria sane de ejus virtutibus quamlibet morbo inertis languidus sermo labore, enarrando institui: Jam quodam ad eum tempore gratia visitandi plebs maxima convenisset, hanc ex more cibo potuque reflectent imperavit, a ministro narratum est delectasse plus magis concupitam speciem vini. Oculi vas illud ubi talis jam liquor defluserat, sibimet præcepit ^D ostendi: quod crucis munimine præsignatum gratia Salvatoris nobilitate meri fragrantis repletum est. Sic turba conveniens benedictione simul et mystico potu refecta est. Rursus cum longa distractione suum corpus abstinentia maceraret, et carniæ perceptione non pro immunditia, sed pro temperantia interjecto tempore castigaret, consacerdos ejus haud procul ab urbe ad eum visitandi gratia venit: erat inter eos de divinis oraculis inter cætera familiare colloquium. Adest ubi peragens spatia diurna Phœbus horarum transcendit axem, tempus-

que refectionis legitimum immineret. Subito defecto aere crepitantibus plumis rapidoque volatu aquila, regina volucrum, a partibus coeli fulgentis apparuit, quæ pulmentum aquatilis deferens a quoque pecas coram vultibus eorum exposuit, quod maxima eam jucunditate susceptum largitori Domino grates solventes acclines hilaresque sumpserunt ^e ante quoddam suæ nobilis secta. Passionis tempore gestum est ut lucernam manibus propria replens juxta altare accenderet, quæ minus porrectas luminis ætas irradiat ac suæ capacitatis mensuram sine conspiciam objectionis cres... exuberat liquor sane exundantis olei; summa ratione amplectitur qui ariditatem laboris per Dei gratiam pellet, atque morbiditas humanum ^e passiones salutem conferendo removel. Ista sane qua extenuatus sermo breviter [sum] præstringere potui de vita ejus dixisse sufficiat. Nunc de passionibus ejus qualiter sanctam animam omnipotenti Domino consignavit, ut nostram ad notitiam ducta sunt, ipso suffragante, expediam.

9. Cum non prodesse, sed obesse et magis perdere quam regere Theodericus pariter et Brunegildis vitis cernerentur infestis, atque labe perjurii reserati et fœdera sacramenti deserti mente sacrilega perfidi ad non esse pertenderent, nec quipiam de flagitiis vel facinus remaneret; his Dei martyr malis inspector et pontifex, more nempe prophetico, clangore tubæ personuit, sese ^d totum pro depellendis erroribus eorum invexit, quatenus Deo faceret proprios quos fecerat diabolus alienos, illud divinæ auctoritatis eloquium eminens qui convertit impium, salvat animam ejus et suorum multitudinem operiet peccatorum; sed vasa iræ fomesque vitiorum ac frutex damnationis amara pro dulcibus, pro lenibus aspera obtulit, pro salute medicamenta mortifera, obsidebatque pectus eorum trinculentior hostis, et captivos in sua ditione tenebat callidissimus serpens. Nec poterant liberis gressibus ad portum pervenire salutis, quos addixerat prædo funestus arctioribus vinculis. Satiati tamen de ejus levibus poculis, cœperunt contra Dei famulum rabidos latrare sermones, et verbis strepentibus comminantes spurcissimas evomere voces; sed martyrem Dei nec comminatio mortalium fregit, nec ira perlidorum emolluit, nec tempestas insanientium flexit, immobilem se obtulit in persecutionibus justitia ferendum, non hæc ^e re-promissum caperet a Domino regnum æthereum. Hujus illibatam ^f inimicus constantiam humanitatis aspiciens, pectora qui ^g nunquam Brunigildi ac Theoderici deseruit, totum ut in proprio se domicilio miscuit, modoque imperativo in suum magis exitium jus sibi debitum impulit, pollicitus eis locum in pœnis primum contradere, si a corporeis vinculis Christi militis animam possint extrahere. Extemplo noxiis verbis os sacrilegum, et in conviciis semper armatum statim impietatis genere sententiam obla-

^a La Real, peritura.

^b Tol., vitam.

^c Forte, hominum. Lo que se sigue est à obscuro.

^d Tol. añade quod.

^e Ut per hæc.

^f Los Mss., illibatam.

^g La Real, quæ, cl Tol. que.

ravit. Desiderium moribus nostris infestum, et operibus inimicum, lapidum ictibus verberatum, multoque genere pœnarum afflictum, animadverti complacuit. Ocius ministri compares ciipine tam nefandæ præceptionis edictum nequiter impleturi promittunt auribus ab imperante qua nequissime capiunt. Nec latuerunt Dei martyrem sui laboris certamina; qui prædestinatus, imo præmonitus a Domino, præmia coronæ fuerat capienda. Hic cum præstolatum cerneret diem ab infidorum subito manibus e gremio raptim ecclesiæ tollitur, et quasi reus indemnes occisurus ad supplicium ducitur: eratque ingentis populi fletus intolerabilis tanti pastoris abogata caruisse remedia, his vocibus clamitantes: Cur ovilem tuum, pie, deseris, pater? Cur gregem periturum relinquis? ne, quæsumus, luporum nos in faucibus mittas, ne oves tuæ hactenus nectarcis floribus suavitate refectæ mordacibus tribulis vepribusque falcatibus lanienæ mi us procurante pontifice. Certum quidem est, et vox cum divinis litteris consona, quod sit absentia pastoris dispersio ovium, cujus sit earum præsentia amplissimum beneficium. Nulla ratione patimur te nobis avelli, quibus pariter si negatur cupitam carpere vitam, subire tecum mortem liceat gloriosam. His demique verbis placida sic verba beatus intulit martyr: miranda quidem intentio, sed non laudanda devotio: si tartareas nos portas obiderent cavernæ, si claustra niterentur inferni obœrare funerei^a, si crepitans invadere horrenda conaretur flamma baratri, spiritalibus armis inimicum acrius convenerat oppugnare: nunc quoniam in castris militare invitatur æthereis cum radiantibus turmis angelicis, cum apostolis et apostolicis viris, cum fulgentibus martyrumque catervis, nostra vestra redditur universitas; remeare sinite flagito pastorem vestrum ad pastorem omnium pervenire pastorum, quo facilius, præcedente pontifice, grex illibatas ad locum valeat pervenire paratum. Sic ait, et ecce subito rabientium stipata caterva furens advenit, homines funesti et vultu teterrimo, quorum erat frons torva, truces oculi, aspectus odibilis, motus horrendus; erantque mente sinistri, moribus pravi, lingua mendaces, verbis obsceni, foris turgidi, interius vacui, utrobique deformes, de bonis indigni, de pessimis opulenti, delictis obnoxii, inimici Dei, amici sane diaboli perpetui, ad mortem nimis ultro-nei. Horum execranda pernicies furore ministrante arma nequissimo rapuit, atque super martyrem Christi imbrem lapidum cor saxæ fudit; quæ cum marsilliam (sic) præterirent dira furentium jacula, et in partem aliam cursum flecterent, silicum natura durissima, ipseque fragor lapidationis Dei famulo famulatum exhiberet, et quamlibet non viventia Deo tamen divinis legibus viventia cæderent, humanum pectus mansit solummodo induratum, quod primum in miseratione fore potuit, atque evicinum. Qui cum animam exhalarat, idem arrepto viri beatæ fusto colla

A confregit. Sic carnea materiæ animam deserens, seseque a vinculis corporalibus exuens, victrix in astrigeris comitem commiscuit auris.

10. Vitam obitumque simul impolitus ut potuit sermo Christi militis enarravit, qui quamlibet squalore nimio peritis imperite displiceat, ommissa pompa verborum, humiliter sentientes credentesque nobilitat. Ergo sicut vitam, virtutes et ejus granditer gloriosum finem descripsimus, restat ut exitia perditorum obitumque narremus. Cum Theudericus^b deserens Deum, imo derelictus a Deo, percepto nuntio Christi de famulo, exsultaret, dysenterio morbo correptus, vitam fœdissimam perdidit, et amicara sibi mortem perpetuam acquisivit. Anisit perdita Brunigildis peritura solatia, atque formidans torquebatur intrinsecus indice conscientia, quatenus quem culpæ qualitas extulit in scelere perpetrato, vindicta consequens pasceret acrius in tormentis excrucians. Ista secum atra mente dum volveret, bellum contra finitimam gentem indixit. At ubi tempus certamini patuit et diverso stipata caterva confligit divino, siquidem terror partem pessimæ mulieris invasit; unde factum est ut morbidum caput membra torpentia ad fugæ præsidium sequeretur. Sic passim ante faciem hostium evagantes, primum ab hostibus hostis regulæ Christianæ, et totius criminis artifex, capta est. De cujus interitu quæ vulgata opinione comperimus dicere non pigebit. Est animal tortuosum, immaue magis obtinens corpus, habens et naturaliter quosdam anfractus, summitas licet dorsi turgentior, atque collecto celsiorem artubus reliquis obtinet locum, oneri satis abundeque aptissimum et in vehendis animalibus cæteris rebus præstantior. In hujus centri fastigium vestibus detecta antefata sustollitur, coramque vultibus hostium ignominiose deducitur. Aliqua diu fœdissimum expectantibus miraculum tribuit; dehinc sonipedum indomitorum arctatur, atque per invia fragosaque loca raptatur. Sic equis ferventibus corpus jam senio maceratum frustratim decerpitur, ac divaricata passim siue nomine membra cruenta que laxantur. Taliter terrena materiæ anima resoluta, perpetuisque pœnis nec immerito religata tenetur piceis arsura bullientibus undis. Major hæc prosecutio occurrentibus latiorque causis evasit. Sed ne fastidiosis de sua prolixitate displiceat, modica nectentes amodo denominat, terminum finemque ponamus; communiterve cunctos efflagitans, ne pigerrime velint accipere qua Dominus noster Jesus Christus non piguit per suum martyrem condonare^c, ad cujus venerantissimum corpus tanta Christus conferet copia sanitatum. Quacunquē fuerit quispiam ægritudine convexus, vel debilitate corporis deturbatus, statim divinum nomen illic toto corde poposcerit, omnes a se morbos discutiens totamque maculam pellens, sanus hilarisque ad cupitam per Dei gratiam pervenit sanitatem; unum in Trinitate Dominum semperque manentem, qui mihi vitam indignissimo prosequenti conferat sempiternam et audientibus vobis gratiam tribuat copiosam.

^a Tol., funeri.

^b Tol., Theudericus.

^c Tol., condonare.